Մանզումէի էֆքեար սէնէտէ 300 նիւսխէ վիրիլիպ, դըյմէթի իսթանպօլ իչին 2 լիրա վէ թաշրալար իչին սէնէտէ 200 նիւսխէ վիրիլիպ վէ բօսթա բարասը իչինտէ օլարագ 2 լիրա տըր ։
▒ վէ պէհէր նիւսխէսի 40 ար բարաէա սաթըլըր ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՊ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՊՕԼԻԹԻԳԸՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

Իլանաթըն սէհէր սաթըրը պիրինճի սէֆա 3, իքինճի սէֆա 2, վէ իւչիւնճիւ վէ սայիր սէֆալար իչին 1 ղը. վէ իլան սըրասընա գօնուլմաեան իլանըն սաթըրը 5 ղը. տըր ։
Մէքթուպ վէ սայիրէ Գալաթասաա Բէնձէմալին Բազարընտա վագը Ն. 41 իտարէ խանէընտա կարապէտ Ց. փանոսեան խաճիւ-նէ կէօնտէրիլմէլի տիր ։

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՍԷՆԷ ։ ՙ১՚ ՍԷՖԷՐ ٨ ։ 1874 ՄԱՐՏ 14 ՊԷՆՃՇԷՄՊԷՀ ։ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՄԱՐՏ 26 ։ ՆՈՒՄԷՐՕ 2472

LA GIRONDE

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ

Մէզգիւր Լա Ժիրօնտ՚նամ սիկուրթա գումբանեասը, եանղընա, տօլուեա վէ աղնամ թէլէֆաթընա գարշը սիկուրթա իտէր, պունտանտա մաատա, իսթանպօլտա վէ մէմալիքի մահրուսէնին պէօյիւք շեահըրլէրինտէ էվ, մաղազա, մալ վէ ղայրիմէնգուլ վի հէր ճինս ախշապ պինալարը էհվէն ֆիաթ վէ ֆայտէլի շարթ-արլա սիկուրթաեա թութար վէ սիկուրթաեա թութուլմուշ մալ վէ պինալար վէ սայիրէ եանըղըը թազմինտէ, պէտէլինի սահիպ իմզա անիտէ թէէտիյէ իտէր ։
Թաֆսիլի մալիւմաթ ալմագ իսթէեէնլէրին սահիպի իմզաեա միւրաճաաթ էյլէ-մէլէրի ։

Մէմալիքի մահրուսէ իչին պաշ աճէնթօ
ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊԷՔՄԷԶ
Պահճէ-գաբու

ԱՑՆԱ ՎԷ ՃԱՄ ՏԷՊՕՋԻԹՕՍՈՒ

Ինկիլիզ Ահմէտ էֆէնտինին պու սէֆա Գալաթատա Մահմուտիէ ճատտէսինտէ եանի Չըրամվայըն կէչտիյի եօլ իւզէրինտէ Եօրկանճըլար ճիվարընտա միւճէտտէտէն քիւշատ էյլէտիյի 73 Ն. մաղազատա սալօն իչին պէօյիւք վէ քիւչիւք Ֆրանսըզ այնալարը Թանէ վէ սանտըգ իլէ, վէ հէր նէվի չիչէքլի վէ բէնկլի ճամ վէ հաֆիֆէ 12 մումլուտան 32 մումլուեա գատար, վէ եալտըզըը վէ մավօն գօնսօլ վէ հէր ճինս կէմի վէ էլ վէ արապա ֆէնէրլէրի վէ սուֆրա իչին պիլլօր չամտան վէ բէնճէրէ բէրտալարը իչին եալ-տըզըը հէր ճինս չէրչիվէ վէ հէր ճինս խուրտէվաթ վէ արապա վէ վափօր իչին հէր ճինս ճամ, էհվէն ֆիաթլա սաթըլմագտա օլտուղու իլան օլունուր ։

ԵԱՆՂԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE | NORTEHRN

INSURANCE COMPANY | ASSURANC COMPANY

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ | ՆՕՐԹԸՐՆ

Նամ Լոնտրա վէ Էտինպուրկ եանղըն սիկուրթա գումբանեասը | Նամ Լոնտրա եանղըն սիկուրթա գումբանեասը

		Ինկ. Լր.			Ինկ. Լր.
Ասըլ սէրմաեէ		2,000,000	Ասըլ սէրմաեէ		2,000,000
Էտտէնմիշ սէրմաեէ	252,000		Էտտէնմիշ սէրմաեէ	100,000	
Եանղըն չիգաչէսին-տէն հասըլ օլմուշ			Եանղըն չիգաչէսին-տէն հասըլ օլմուշ		
Իհթիեաթ աղճէսի	596,000	848,000	Իհթիեաթ աղճէսի	230,000	330,000
2 սէնէսինտէ սաֆի քեարը		791,000	Սաֆի քեար		270,000

Սահիպի իմզալար, քէնտիլէրինին, պալէտտէքի իքի սիկուրիթա գումբանեալարընըն ՊԻՐԼԷՇՄԻՇ աճէնթօլարը նասպ օլունմուշ օլուպ, եանղըն սիկուրիթասը իչին չօգ գօլայլըգլար վիրէպիլիր պիր հալտէ պուլունտուգլարըն, քէնտի պիր չօգ միւշթէրիլէրինէ վէ իսթանպօլուն րաղպէթլու էհալիսինէ իլան իթմէեէ միւսարաաթ իտէրլէր ։
Մէզգիւր գումբանեալար, քէնտի տախիլի նիզամնամէլէրի մուճիպինճէ սիկուրիթաեա թութտուգլարը էշեաեէլէրի, պէյնլէրինտէ թագսիմ իտէ-ճէքլէր տիր ։ Եանղըն սիկուրիթասը իչին վէրտիքլէրի գօլայլըգլար իլէ պիր չօգ իլ եարտըմ միւգթէտիր տիրլէր ։
Շիմտիյէ գատար օլտուղու կիպի, Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ իսթանպօլ վէ ճիվարը շէհիր վէ քէօյլէրտէ էշեայէ սիկուրիթա թութաճագլար ։
Ֆիաթ վէ սայիրէ հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէեէնլէրին, Գալաթատա Կըլըճճըլար խանընտա 5 նումէրօ մաղազաեա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։
Մէզգիւր գումբանեալարըն աճէնթօլարը
Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ
ՔԷՕՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

ՖՕՆՏՕ ՊԱՆԳԱՍԸ

Անֆրանքէրէ, Պօշշէ-Գոքսսանտա եէրտա կէօմլէք-ճի պազարընտա Նօ. 15

ԷՆ ՊԷՕՅԻՒՔ ԻԳՐԱՄԻՅԷ 600,000 ՖՐԱՆԳ

Ալաֆրանկա 1874 Ապրիլ իպթիտասընտա Զէրգխանէի ամիրէտէ գուրասը քէշիտէ օլունաճագ Րումէլի Թիմուր եօլու իսթիգրազ թահվիլաթըն իգրա-միեէ գազանան պիլեէթլէրի (բրօմէս) մէնֆաաթլը շարթլար իլէ ֆիրուխթ օլունուր ։
Մէզգիւր բրօմէս պիլեէթլէրինտէն Մահմուտ-Փաշա պազարընտա պօեաճը Մանուկ աղանըն տիւքքեանընտա, վէ Գատը-քէօյ իսկէլէ ճատտէսինտէ Թիւթիւնճիւ Մկրտիչ աղանըն տիւքքեանընտա տախի պուլունուր ։
Ֆօնտօ պանգասընտա Տէվլէթը Ալիէնին վէ Էվրօբանըն հէր նէվ իսթիգրազ թահվիլաթը պուլունուր, վէ անլէրին գուբօնլէրի բէգօնթօ օլունուր ։
Սաքսոնեանըն բիեանքօ պիլեէթի ասլիեէլէրինտէն 85 ինճի թէրթիպաթը իչին մախսուսէն ճէլպ իլէ, Ֆօնտօ պանգասը թարաֆընտան ֆիրուխթ օ-լունմագտա տըր, պունլարըն պէօյիւք իգրամիեէլէրի 24,000. 16,000 8000 վէ շայրէհիւմ Լիր. Օսմ. իպարէթ տիր ։
ՏԷՄԻՐԳԱՊՈՒԼԵԱՆ ՎԷ ՋՕՊԱՆԵԱՆ ԳՈՒՄՊ.

ASTHME | NÉVRALGIES

Թըրգնէֆէս նէվպէլէ վէ նէֆէս ալան ալէթլարտա մախսուս քեաֆֆէյի խասթալըգլար, ԹԻՒԳ ԼԸՎԱՍՍԷՕՐ իլէ էյիլէշիր ։ 3 ֆըրանգ ։ | Սընիր աղրըլարը, տօքթօր ԳԸՐՕՆԻԷՆին Քիւէ-Լէօբէնէֆըլէծէէ թէսմիէ օլունան հապլարը իլէ անիտէ տէֆ օլուր ։ Գութուսու 3 ֆըրանգ ։

ԼԸՎԱՍՍԷՕՐ, պիրինճի սընըֆտան էճզա քիմեա վէ էճզաճը, 23 ՐԻՒ ՏԸ ԼԱ ՄՕՆԷ նամ սօգագ, Բարիզտէ ։
Պուլունուր պաշլըճա էճզախանէսինտէ ։

ԻԼԱՆԱԹ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Drouot, N°. 6

ՏԻՒՐԼԻ ԵՈՒՄՈՒՇԱԳԼԸԳ ՎԷ ԹԱԶԷԼԻՎԷ ԿԻՒԶԷԼԼԻՔ ՎԻՐԻՃԻ ՍԱՊՕՆ

Լ. Թ. Բ վէրին մարուլ խիւլասասընտան եապըլըշ օլտուղու իչ պու սապօն, Թօալէթա իչին էն ալէ սապօն տուր ։
Պաշլըճա սաթըլտըղը մահէլլ, Բարիզտէ Պուլվար Ըսթրազպուրկտա 10 նիւմէրօլու մաղազա տըր ։
Սաթըլըր բէրուքէր տիւքքեանլարընտա ։

1200 DÉPOTS A PARIS

CHOCOLAT DU Planteur

ՇՕԳՕԼԱ ՏԻՒ ԲԼԱՆԹԷՕՐ

Պու չօգօլաթա, զիեատէ արզանէթպա չարշը Փիրինճի ճինս 1/2 քիլ 2 Ֆր, Հէր չէհրին պաշլըճա աթիւճճարլարըն տավէթնամէսիէ մախսուս 1200 մահէլլտէ սաթըլըր ։

Պէյօղլունտա Թագսիմ ճիվարընտա Զամ սօգագընտա, Քէօշէ օլըու սաաթէթլու Ցակոբ էֆէնտինին խանէլէրի գարշըսընտա, պիր հիսսէսը թէրպիէ, իքի եիւզ զիրա պիր գըթա արսա էհվէն ֆիաթ իլէ սաթըլըգ օլտուղուն-տան, թալիպ օլանլարըն Գալաթատա Եէնի ճամի մահալլէսի պէքճիսի Մուսաս աղաեա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի ։

ԼՕՀՋՈՒՆ ԼԻԶ ՍՈՒԵՈՒ

Գուլտըրտան ատէթմայը

Բրուսիանըն հէքիմլէր Ագատէմիասը վէ էն միւթէպէր հէքիմլէր, վէ ումումէն քեաֆֆէյի հէքիմլէր Ագատէմիալարը թարաֆընտան թահսին օլունմուշ օլան մէզգիւր ԼԻԶ ՍՈՒԵունու իսթիմալ իտէ-նին եիւզիւնտէ վէ էլլէրինտէ նէ գըրըշըգլըգ, նէ եիւզիւ կիւնէշ-տէն եանար վէ նէ տէ պուրուշուր ։ Կէրէք գատընլար վէ կէրէք էրքէքլէրին թէնինէ պէեազլըգ վէրտիքտէն պաշգա տէրիյի եումուշատան մէզգիւր սուեուն գուվվէթինի թէճրիպէ իլէ թանըմըշլար տըր ։ Մէզգիւր ԼԻԶ ՍՈՒԵՈՒ, եալընըզ Գալաթատա Նիւքսէքքալտըրըմտա 68 Ն. իլէ միւրագգամ Մ. Վէլէշ գումբանեասընըն մաղազասընտա սաթըլըր

Եէտիտէն տիրլօմասը պուլունան պիր Ֆըրանսըզ մատամ, էվլէրտէ Ֆըրանսըզճա տէրս վիրմէք իսթէտի-կինտէն, Պէյօղլունտա Թէքկէտէ Մ. Ունիկին քիթապճը մաղազասընա միւ-րաճաաթ էտիլմէսի ։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիեննա, 24 մարտ

Սուրեթի գավիյեդե պիլտիրիլտիկինե նեզարեն, Բոսնալըխտան սօնրա, Գօզօւլի բօշա հարբեթլերի, վիւքէ-լա վէ միւֆէթտիշ իւչ քէրէ զիեա-ֆէթ քէշիտէ իտէճէք տիր։

Գալը Աւ Նէզարէթէ պու քէրէ Ա-վուսթրիա-Մաճար սէֆիրի նասպ օլու-նան գոնթ Զիչի, ապրիլ 15 տէ, Տէ-րիսաատէթէ կիթմէք իւզրէ եօլա չը-գաճագ տըր։

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ 24 մարտ

Սօլ թարաֆ ղրուպը միլլէթ մէճ-լիսինին տաղըլմասընը վէ մարտ 28 տէ խէնիւզ տահա ինթիխապընա միւպաշէ-րէթ գըլընմասընը թէքլիֆ իթտիլէր։

Սանթա Գըրիւզ բարաօը, բօլիս մարիֆէթի իլէ, խէնիւզ հուտուտա կէօթիւրիւլտիւ։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ

Լոնտրա, 23 մարտ

Աշանթի գավղասընըն իզէրինէ սէվգ օլունան գուվվէյի հարպիյէ մէսարի-ֆի իչին միլլէթ մէճլիսինտէ 900 պին ինկիլիզ լիրասը թախսիս գըլընտը։

24 մարտ

Հինտիսթանտա զուհուր իտէն գըթ-լըղըն տէֆի իչին, 10 միլեօն ինկիլիզ լիրասընտան իպարէթ պիր իսթիգրա-զըն ագտինէ տայիր վուգու պուլան թէքլիֆ, իքինճի տէֆա օլարագ միլ-լէթ մէճլիսինտէ գըրաաթ օլունտու։

Հինտիսթան միւշավիրի լօրտ Հա-միլթըն տախի, Հինտիսթանտա գըթ-լըգ խուգուլունտէն աֆէթզիտէ օլան ճէմաաթ իւչ միլեօն քիշի օլուպ, պուն-լարա լազըմ կէլէն իաանէնին թէտա-րիքի, աէօրթ պուչուգ միլեօն լիրա իլէ միւմքին օլաուգունու պէյան իլէ-տի։

Հարպիյէ վէ պահրիյէ նէզարէթ-լէրի, պիւտճէլէրինի թագտիմ իթտի-լէր։ Հարպիյէ պիւտճէսի ճէման, 14 միլեօն 485 300 վէ պահրիյէ պիւտճէ-սի տախի 10 միլեօն 179 385 ինկիլիզ լիրասընտան իպարէթ տիր։

Քէօմիւր մաատէնլէրինտէ իշլէյէն ա-մէլէնին խէվմիյէլէրինտէն թէնզիլ վուգու պուլմասը իւզէրինէ, ամէլէ-լէր խէնիւզ իշլէրի թաթիլ իթմէյէ պաշլատըլար։

ԹԻՃԱՐԻՅԷ

Լիվէրբուլ. 21 մարտ

Միտ. Ն. Օր. բամուգու	8 38
Ցօլարա էյի ճինս	5 1/2
Պու կիւնքի սաթըշ, 15,000 պալյա	
Բիւյա գավի	

Լոնտրա, 24 մարտ

Աֆիօն	23
Թիւֆթիգ	34 35 40
Զաթ իւրէյի	22
Ճէհրի ին. լիր.	5 14 3/4

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Լոնտրա 25 մարտ

Խազնէ Ըսմանի	աչըգը	40 3/4 41
» »	գարանթը	40 3/8
69 »		52
Ինկիլիզ գօնսօլիտի		92 92 1/8

Բարիս 25 մարտ

Խազնէ Օսմանիյէ գարանթը	40 90
1869	261 25
Լոնտրա իւզէրինէ գամպիօ	25 22 5

ԳԱԼԱԹԱ ԲՈՐՍԱՍԸ

Խազ. Օս. 15 մարտ գա.		46 05
» » 14 տաղալ		46 05
Էն խիւսուսէ		46-24
Էն աշաղը		45-37
» » ... 6 1/2		46 22
Իսթիգրազ 1863		306
» 1865	» »	306
» 1869		270
» 1872	Ա Բ	66 12
Գրէտի ժէնէրալ	7 35	լիրա
Սօսիէթէ ժէնէրալ տը գամպիօնլարը		6-2
Սօսիէթէ Օթօման		4-
Սահմալ պանգասը աքսիօնլարը		4 32
Անգ տը Գօմփթուար		
» Գալաթայի		
» Վիէնի		
» Սօսիէթէ Օթօման Թիւրգ		
Շիմէնտիֆէր սէհիմլէրի էսքի		108
» » յէնի		48
Թրամվայ հիսսէլէրի գուրօն քէսիք		680
Գրէտի Հէլլէնիկ	12	ըսգօնթօ
Լօրիում մատէնի ագսիօնլարը		71
Գուրօն պօնթօսու		բարա
Ագճէ ֆայիզի		12 14
Բէրօր		00
Հէվալէսիւ		7 12

ԳԱՄԲԻՕ Ֆ'ՆԱԹԸ

Ինկիլիզ լիրասը	իւչ այ վատէլի
Ֆրանգ	» »

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՍԱՍԸ

Ինկիլիզ լիրասը	111 05
Ֆրանսըզ ալթունու	87 35
Բօլ	90
Գըրըմիզ ալթունու	51 25
Պէնագ մէճիտիյէ ֆարգը	2
Մէճիտիյէ ֆարգը	4 30
Պապէր	3
Պէշլիկ	4 05
Քառայօն գայմէսի	6 56 գարիք

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Եվվէլքի կիւն, բէժի գօլճուլա-րը, Հայտար բաշը ճիվարընտա, խէտա-լէրինտէ պիր չօգ գաչագ թիւթիւն պուլունան իւչ քիշի աէօգ ու կիրիֆթ իտէրէք, թիւթիւնլէրի զապթ իթմիշ-լէր տիր։ Պունլար, գանունէն վիրմէ-լէրի լազըմ կէլէն 5450 գուրուշու վի-րէմէտիքլէրինտէն, Պապը Զապթի-յէտէ թահթը թէվգիֆտէ պուլունտըր-տըր։

—Ճումա իրթէսի սապահըը, խա-ֆիէ մէմուրլարընտան պիրիսի, Թա-թավլա ճիվարընտա տօլաշըրքըն ու-րատա, պաշընտա տըլը պիր խիւքիւ պուլունան պիր տամ կէօրիւբ, մէր-գումու չէվիրիր վէ պաշընտաքի թօր-պանը աչընճա իչինտէ պիր թագըմ գաչագ թիւթիւն օլտուղունու կէօ-րիւբ, մէրգումու թիւթիւն իլէ պէ-րապէր, Պէյ օղլու միւթէսարրըֆլը-ղընա կէօթիւրմիւշ տիր։

—Բակլա աթթարօգ վէ սայիր պու կիպի հիլլէքեարլըգլարա, սաքէթիլ էհալիյի ալտաթարագ փարալարընը ալան պիր թագըմ գատըն վէ էրքէք-լէր, պու քէրէ, բօլիս մարիֆէթի իլէ տուզ ու կիրիֆթ օլունարագ միւչլէրին-տէն, պունտան պէօյլէ քէնտի պու սանաթլարընը իճրա իթմէյէճէքլէրի-նէ տայիր քէֆիլ վիրէպիլէնլէր սալը վիրիլմիշ տիր։

—Անթիհասունիսթ ֆըրգասընա վէ-քիլ թայինի օլունան Թընկըրղատէ Բու-զանդ էֆէնտի, սըհհէթի վիւճուտի, մէմուրիյէթի հագգընտաքի իֆատէ միւսայիտ պուլունմատըղընտան պահսը-լէ, պու քէրէ թէքրար իսթիֆա իթ-միշ վէ ճանիպի հիւքիւմէթի սէնիյէ-տէն միւմայիլէյհին իսթիֆասը գա-պուլ օլունմուշ տուր։

—Գարապանօս էֆէնտի իլէ Գու-եումճեան Պետրոս էֆէնտի, Տէրճիւ-մէ էթտիքլէրի, «Գարապանոս վէ Գուեում-ճեան վէ շիրքէթի» ունվանըլը պիր պանգա թէշքիլ իթմիշլէր տիր։

—Լէվընթ Հէրըլըն խօզալըղընտա կէօրէ, կէչէն հէֆթէ օլունան պօրսա նիզամնամէսինէ, տուէլի էճնէպիէ էլ-չիլէրի թարաֆընտան պազը իթիրա-զաթ վուգու պուլմուշ վէ իշպու նի-զամնամէ շիմտիքի հիյեթիլէ մէվգի-ի իճրա-էէ վազ օլունմագ մուհալ օլ-տուղու պէյան գըլընմըշ տըր։ Զինտի-քի էճնէպիյանտէն օլուպ, իլանը իֆլաս իտէնլէրին, սէֆարէթխանէլէ միւրա-ճաաթ իթմէսիլէ տողրուճա Թիճա-րէթ մահքէմէլէրինտէ տավալարը կէօ-րիւլմէսի լազըմ կէլէճէք տիր։

Սէֆարէթլէր, գումար օյնանըլմագ-տա օլան չիւբհէսիզ էճնէպի թէպա-ասը խանէլէրինէ զապըթա թարաֆըն-տան կիրիլմէսինի տախի գապուլ իթ-մէյօրլար։ Էյչիլէր, պէօյլէ պիր հու-գուգու զապըթլէէրէ վիրիլիթիրի հալ-տէ, քէնտի թէպաալարընըն պազը չի-հէթլէ զարարը թօգունաճագը էֆ-քեարընտա տըրլար։ Զինտի, պիր խաֆիյէ, խա ղորաղ ու նէֆսանիյէ-թինտէն վէ խոսօ խանըքէշըլը, գապթիյէլէրէն պիր նամուսլու ճէճ-նէպինին խանէլէրինի կիրճէլէյին պա-տըշահլը վէ պասգընտան սօնրա, կէրէք ֆամիլեասընա վէ կէրէք գօն-շուլարընա պիր պէօյլէ թէլաշ վիր-տիքտէն սօնրա խալինքը խանէսէ օլ-տուղը իլէ իչէ նէթիճէ վիրէպի-լիր։ Անճագ միւֆէթթիշ, չիմտիյէ գա-տար զապըթանըն քիրալալարը թէ-պայի էճնէպիյէտէն օլան գազինօ վէ գահվէ վէ սայիր պու միւլլու մահէլ-լէրի մուայէնէ ու թէֆթիշ իթմէլէ-րի հագգընը թաստիգ իթմիշլէր տիր։

ԹՕՓՃՈՒԼԱՐ ՍՕԳԱՂԸ

Պէյօղլունտա չամուրտան կէչիլմէզ չօգ սօգագլար վար տըր. վէ հէր քէս հէր կիւն, Տայիրէ Թարաֆընտան Թէս-վիյէսինէ հիմմէթ օլունմասընա պէք-լէմէքտէ տիր, վէ կէրչի Տայիրէ Թա-րաֆընտան տախի մէյտանա գօնուլ-մագտա օլան ... էօղրիւ մա-լիւմ տուր. Լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի պազը եօլլէ կէչիլմէզ սօգագլար վար տըր քի, մէզքիւր եօղրիւն տա-խի գապուլի ճայիզ կէօրիւլմէզ. վէ իշթէ մէզքիւր սօգագլարտան պիրի տախի Թօփճուլար սօգաղը նամ սօգագ տըր։

ՀԱՆԴԷՍ ԹԱՂՄԱՆ

ԱՐՏԱՇԻՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆՒՈՅ

Ո՛ դու Մայր Հայաստանեայց, վեհ խանձարուր դու Թորգոմեան,
Որ երբեմն սպակ 'ի գլուխ գեր 'ի վերոյ պճնեալ 'ի փառս,
Վասն է՞ր այդպէս համակեցար 'ի Թուխս 'ի գոյն տապանի,
Եւ արտօսր իջուցանես սրտաձմլիկ և աղխարշ։—
Ի մնչիւն հեծեծագին առ սյս Մասիս պատասխանէ.
Թէ Հայրենեայց դու արդարև իցես զաւակ ճշմարիտ,
Առ ի՞նչ այսպէս անիրազեկ ողբոց լալեաց որ 'ի Մարանդ.
Արդ դարձո՛ զաչս քոյին, և՛ ասպս տայես մօրս ինձ զիրաւն։
—Ի լուր բանիցս՝ անհեղ քատմունք ընդ անդամս իմ զընային.
Այլ հնազանդ սուրբ հրամանին՝ դարձուցանեմ զաչս իմ անդր...
Ո՛հ, քանի՜ թշուառ էր անդ, քանի՜ ողբոց արժանի
Հայաստան երկիր քաջաց, մեծ թագուհին արևելից։
Փառք իւր, թագապանծոյն գլխոցդինըն պերճ զօն Արտաշէս,
Հնձեալ 'ի գերանդւոյ անգութ մահուան փոխէր յասուեաց,
Համակելով զորդիսն 'ի սուգ, ըղՀայրենիս համայն 'ի կոծս,
Եւ ըղ գլխոյն արեւելեան թողլով անայր ըղ Սաթենիկ։
Կայմեալ հայաստանեայց մեծահանդէս ըսպաս թաղման՝
Տանէին յանձնել հողոյ զաշխարհակալն Արտաշէս։
Գագաթք նորին ոսկեղէնք և անկողինքըն բեհեզեայ,
Եւ պատմուճանն որ զմարմնովն՝ ոսկեճամուկ ծիրանախառն
Ընդելուզեալ ազնիւ ակամբք և մարգարտովք պատուականօք։
Իսկ ինքն անխօս, անշշունջ, գեղանի յոյժ տեսանելով,
Դընէր 'ի դագաղին որպէս 'ի կառս յաղթողական,
Նկարեալ 'ի դէմս իւր վեհութիւն իմն արքայական։
Թագ պճնազարդ մարգարտայեա կապեալ 'ի գլուխըն վարսագեղ,
Ունելով և 'ի ձեռին զոսկի մականն արքունի,
Զքառասուն և մի ամեայ ցուցն հովուական արդարադատ։
Առաջի եղեալ մարմնոյն ոսկիազէնըն սրփիացայտ։
Սուր հատու փայլակաւոր, դեղարդն ահեղ երկայնաձիգ,
Աշտեայ, Նիզակ սայրասուրք, գործք ճարտարաց պողովատիկք,
Սաղաւարտ բազմախորան պղնձակուռ ցըցունազարդ
Եւ զարդմանակ 'ի զարդ նորին ադամանդեայ ակնախտիղ,
Կփրեայ վահան պատենազէն կռեալ կոփեալ քաջարուեստ,
Լանջապանակ վերտ ամրակուռ ընդդիմահար և դիւրազգած,
Դրօշն արքայենի արծուէնշան դիպակազարդ,
Եւ չիկաւոր պարանն ոսկեօղ տիկնանց անկնոջըն Սաթենկան.
Եւ այլ ևս մեծ հանդերձանք զինուց զարդուց բազումք յոյժ։
Ամբոխ մեծազգրոհ յուղարկաւոր առաջոյ,
Եւ ըզկնի նոյնօրինակ որ յ աւանդ յոյժ բազմութիւն.
Ըզ գահոյիւքըն չուրջ զնային արքայազունք և ազգականք,
Առ այսոքիւք՝ նախարարք և պաշտօնեայք մեծ արքային,
Նախարարք, ազնուատոհմք և քաջ համհարզք չուրջ ըզնոքօք,
Ամենեքին զինու հանդերձ կազմ և պատրաստ իբր 'ի մարտ.
Ապա խումբք արա՛ց մեծաց առնականաց քաջազարմից,
Սուգ առեալ ամենեցուն զիւրեանց արքայն ողբալով։
Եւ ապա զօրացըն փաշտք կալեալ ըզգենուրն գ խմբայր,
Եւ փողս աւագանոցս հարկանելով ողբաձայն.
Ըզ կնի սոցին դուսանք եղեալ միաբարբառ աղաղակ,
Եւ կանայք աշխարհոյք բարձեալ կական, փետեալ զհերս,
Աշխարհելով զարանց արքայն ըզհայրն Հայոց սէգն Արտաշէս։
Ըզ հետ սոցին այսոցիկ ռամիկն անտէր և սըգազգած,
Սրտառուելով աղիողորմ ըղտէրն ազգին և հայրենեաց։
Զայս ըսպաս արարեալ Հայոց Մեծաց զարժանաւոր՝
Տանէին յուսակըրտուր զարքայն իւրեանց դնել 'ի հող։
Ապա փութացեալ 'ի յապարանս մեծի Դշխոյն
Աշտորեարն և մեծամեծք տային նըմա մըխիթար։

13 Մարտ 1874

ԳՐԵԱՑ
ԳՐԻԳՈՐ Կ. ԹՕՓԱԼԵԱՆ
Աշակերտ Փ. Վարժարանի

Մէզքիւր սօգագ պիզիմ Պէյօղլու քիւլիւպի արգա թարաֆընտա օլուպ, Ռումլարըն պիր իլմճէ ուխուվվէթի հիմմէթիլէ ինշա իթտիրիլէն, վէ Սիլլօղօս թէսմիյէ օլունան ճէսիմ պինա տախի մէզքիւր սօգագտա պուլունմագտա տըր։

Պու սօգագտա կաղ պուլունմադըղընտան, կէչիպ աէօնէնլէրին պիրէր ֆէնէր թաշըմաղլըղա մէճպուր օլմալարը չէօյլէ տուրսուն, ատէթա պիրէր չէքի աէ թաշ թաշըմալըդ, հէր պասամագլարը տէրէ պիրէր թանէ վազ իթմէքլիկէ, վէ խալգը նասըլ քի ալթը այագ պէյու կէօրմէքտէ յիզ, պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա կէչմէք իչին շաշըրըպ գալմադլըդա, վէ նիհայէթ պիր գարըշ չամուր իչինէ պաթարագ կէչմէքլիկէ տախի մէճպուր օլմագտա տըրլար։

Շու սօն աէֆա հավալար պօզուլմագտան էվվէլ Գալաթանըն գուլլուղու ճատտէսի թարաֆընտան պաշլանըլարագ մէզքիւր գալտըրըմ տէօշէնմէսինէ, Տայիրէ թարաֆընտան հիմմէթ օլունմուշ, պօսու թաշ տիրթարիլիպ, աէօքիւլիւլմիւշ, վէ հաթթա նըսֆընա գատար տէլի տախի, վագտա տէօշէլմիշ իտի, վէ էկէր հավալար տէօնմէզ պիր հաֆթա տահա միւսաատէ իթմիշ օլսա իտի, հիչ շիւպհէսիզ տէօշ. տուր քի, չիմտիյէ գատար պիթմիշ օլաճագ իտի. Չիմտի հավալար աչըլտը, գարլար էրիտի, պաշլատըլըգ տահա զիյատէ չօղալտը, վէ պու ֆէնալըղըն պիր ան էվվէլ աէֆինէ հիմմէթ օլունաճաղը կէրչի, էմէլի էղլէպ աէն պուլունտու, լաքին, հատտէն զիյատէ էսէֆ օլունաճագ չէյ, պիւթիւն պիւթիւն մուղալլէրի կէօրիւլմէյէ պաշլատը. չէօյլէ քի, թաշլարը կէթիրէնլէր, հայվանլարը սիւրյէթէրէք կէրի կէօթիւրմէյէ պաշլատըլար. սէպէպ. էկէր սահիհ իսէ... Տայիրէ թարաֆընտան բարա վէրիլմէտիկինտէն, թաշ սահիպի պաշգասընա սաթմագտա իմիշ։

Իմտի պու հալ էհալիճէ մուճիպի էսէֆ օլաճագտան պաշգա, Ալթընճը տայիրէնին չէրէֆինէ տախի տօգունաճաղընտան, խասսէթէն իւիթմար իլէ նազարը տիգգաթընը ճալպէթ իտէրիզ։

ՏԷՎԼԷԹԻ ԱԼԻՅԷՆԻՆ 90 ՍԷՆԷՍԻ ՄԻՎԱԶԷՆԷ ՏԷՖԹԷՐԻ ՏԻՐ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

1290 սէնէյի մալիյէսինին Պապը Ալիյէ թագտիմ իտիլմիշ օլան միւվազէնէսինտէ կէօրիւնէն աչըգը գարշըլամագ իչին, ումուրը մալիյէնին էսասէն իսլահը իլէ խազինէյի ճէլիլէնին մուհաֆազայը գատըր ու իթիպարը էմրինտէ թէտաբիրի միւսիրէ ու աճիլէ իթթիխազը լիւզումինէ մէպնի, տէպամը վարիտաթըն թէզյիտ ու թէվֆիրի (չօղալթմագ) վէ մէսարիֆաթըն թէնզիլի (ազալթմագ) միւմքին օլանլարըն թէնզիլի իլէ, միւվազէնէնին սուրէթի էմնիյէթէ թանզիմի իչին էրպապը վուգուֆ ու վուսուգտան միւրէքքէպ խազինէյի ճէլիլէտէ պիր գօմիսիօն թէշքիլ իլէ, վարիտաթ ու մէսարիֆաթըն թէտգիգ օլունմասը չէրէֆսուտուր պույուրուլան իրատէյի սէնիյէյի ճէնապը միւլիւքեանէ իգթիզասը ալիսինտէն օլմալը, չու էսաս իւզէրինէ պազը մէմուրինի աէվլէթի Ալիյէ վէ միւթէպէրանը սարաֆան իլէ, պանգ վէ շիրքէթլէրին տիրէքթօրլարընտան միւրէքքէպ, թէշքիլ օլունան գօմիսիօնտա ճէրէյան իտէն թահգըգաթ ու թէֆթիշաթըն նէթիճէսինի նաթըգ օլմագ իւզրէ, թանզիմ օլունան լայիհատա թագլիլի (ազալթմագ) մէսարիֆաթ մատտէսի խարիճէզվագիֆէ տա իլէ, տէյընէ ազսամը վարիտաթա հասըր միւզաքէրաթ իտիլէրէք, պունտան տոլայը իտարէյի ինհիսարիէսինին ումումիէէթ իւզրէ աէֆաթէն թանզիմի մուամէլաթը միւմքին օլամամագ իհթիմալինէ նէզարէն, պունուն իչին ալէթթախմին տախիլի միւվազէնէ իտիլէն մէպալիղտէն իհթիյաթէն 500 պին լիրա թէնզիլի տէրմէյան օլունուպ, պու հալտէ վարիտաթըն նէքիւնի կէօրիւնէն 25 միլեօն 300 պին լիրա, 24 միլեօն 800 պինէ թէնէզզիւլ իտէճէյինտէն, աչըգ կէօրիւնէճէք սէքիզ միւզ պու գատար պին լիրանըն գաբանմասը իչին չիրագէյի իտարէյէ խալէլ կէթիրիլմէմէք իւզրէ, աէվայիրի րէսմիյէնին մուխասսէսաթը միւրէթթէպլէրինտէն թէնզիլաթը միւմքինէ իճրասը արզ ու թէքլիֆ օլունմուշ, վէ պու կիպի գայիտէյի իհթիխազ քէարինէ րիաեէթ, միւվազէնէնէ մուճիպի սըհհէթ ու սէլամէթ օլաճաղը ճիհէթլէ, գօմիսիօնուն մուամէլաթը պէճա կէօրմիւշ օլտուղունտան, աէֆթէրի միւվազէնէնին թասհիհ օլունմասը, վէ մէսարիֆաթը ումումիյէտէն սէնէվի 100 000 քէսէ ագճէ թասարրուֆ իճրասը իլէ, տուխան հասըլաթը մուխամմէնէսինտէն թէնզիլ օլունան միգտար գարշըլըղը, վէ տէյինի ղայրի մունթազամըն սուրէթի թէսվիյէսի աէ, ուսուլը ինթիզամ ու էմնիյէթէ ալընարագ, մէսարիֆաթճա հիչ պիր վէճհլէ թախսիսաթը մէվզուանըն խարիճինէ չըգըլմամասը խուսուսլարընա էնճիւմէնի մախսուսը վիւքէլա գարարը իլէ պիլիսթիզան իրատէյի գաթիյէի հազրէթի բատիշահի միւթաալլիգ, վէ չէրէֆսուտուր պույուրուլտուղու պէյանը ալիսի իլէ իճապընը իճրա, վէ պիւտճէնին հէման թանզիմ վէ իլան իտիլմէսի աէ պույուրուլթուի ալի, մալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ հէվալէ ու թէպլիղ պույուրուլմուշ, վէ մուճիպինճէ թանզիմ օլունան միւվազէնէ աէֆթէրլէրի իլէ, գօմիսիօնուն լայիհասը, վէ նազարէթի միւշարիւնիլէյհանըն իսթիզանը հավի օլան թէզքէրէսինին սուրէթլէրի զիյրտէ սըրասը իլէ աէրճ ու թապ օլունմուշ տուր։

Մազպաթը նէզարէթի ճէլիլէյի մալիյէտէն ֆի 9 չէվվալ սէնէ 1289 թարիխի իլէ միւվէրրիխէն Պապը Ալիյէ թագտիմ օլունան թէզքէրէնին սուրէթի տիր

Ումուրը մալիյէնին էսասէն ու սահիհէն իսլահը իլէ խազինէյի ճէլիլէնին մուհաֆազայը գատըր ու իթիպարը էմրինտէ, թէտաբիրի միւսմիրէ ու աճիլէ իթթիխազընըն լիւզում ու վուճուպու թէհագգուգ իտէրէք, օլ պապտէ էնճիւմէնի մախսուսը վիւքէլատա ճէրէյան իտէն միւզաքէրաթը հավի, գալէմէ ալընան, վէ լէտէլարզ իճրայի աեքեամը միւնտէրիճէսինէ իրատէյի սէնիյէյի ճէնապը պատիշահի միւթէալլիգ վէ չէրէֆսատըր պույուրուլան մազպաթա իւզէրինէ, 90 սէնէսինին խիւլասա վէճհլէ թանզիմ օլունան միւվազէնէ աէֆթէրինտէ մուհառրէր վարիտաթ ու մէսարիֆաթըն էրպապը վուգուֆ ու վուսուգտան միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն մարիֆէթի իլէ, թէտգիգի միւֆրէտաթը իլէ, ալէլ ուսուլ միւվազէնէլէրինին թանզիմի խուսուսունա պիր իւթիզան, իտատէի սէնիյէյի ճէնապը թաճիտարի միւթէալլիք պույուրուլմուշ օլտուղունտան, զիքր օլունան գօմիսիօն հէյէթինին հէման ճէլպ ու տավէթի իլէ, կէրէք վարիտաթ, վէ կէրէք մէսարիֆաթըն միւֆրէտաթը պիր էթրաֆ թէտգիգ օլունարագ, գայիտէի ճարիյէսէ թէվֆիգան, սէնէի մէզքիւրէ պիւտճէսինին, սէրիէան պիթ թանզիմ Պապը Ալիյէ թագտիմ օլունմասը, մագամը սամիի վէքեալէթի մութլագալարընտան, ֆի 22 զիլգատէ սէնէ 90 թարիխի իլէ, միւվէրրիխէն սատըր օլան պույուրուլթուի ալի, իգթիզայի ճէլիլինտէն պուլունմաղլա, օրման վէ մէաատին նազըրը աթուֆէթլու Իուսուֆ պէյ էֆէնտի, վէ տիվանը մուհասէպաթ րէյիսի սաատէթլու Էտիպ էֆէնտի, վէ էսհամը ումումիյէ էմինի սաատէթլու Օհաննէս էֆէնտի հազրաթը իլէ, օրման միւտիւրիւ էսպագ սաատէթլու Պէտրոս էֆէնտի, վէ րուսումաթ մէճլիսի րէյիսի սանիսի էսպագ Նթվարիս էֆէնտի, վէ միւթէհայիզանը սարաֆանտան սաատէթլու Խրիսթագի էֆէնտի, վէ սաատէթլու Քէօչէգզատէ Յակօբ էֆէնտի հազրաթը վէ Տէրսաատէթ պանքալարի միւթէպէրանընտան Մ. Զարիֆի իլէ Պանգը Օսմանի, վէ Շիրքէթի Ումումիյէյի Օսմանիյէ, վէ Իթիպարը Ումումի Օսմանի, վէ Պանգ տիւ Գօնսթանթինօբլը շիրքէթլէրի տիրէքթօրլարընտան միւրէքքէպ օլան իշ պու գօմիսիօն պիրա աէֆաթ իճթիմա իլէ, թէտգիգաթը միւքէմմէլէ իճրա իլէտիքտէն սօնրա, նէթիճէյի թահգըգաթ վէ միւթալէաթընը միւպէյյին, պիր թարաֆը Թիւրքճէ, վէ տիկէր թարաֆը Ֆրանսըզճա օլարագ, թանզիմ ու իթա օլունան պիր գըթա լայիհա աէյինի ղայրը մունթազամըն հալը հագգընը նաթըգ օլան ճէտվէլ իլէ պէրապէր, մէրքումը քիշկեահը ալիյի խըտիվի էվամիրլէրի գըլընտը։

Միւթալաասընտան րէհինի իլմ սամիլէրի պույուրուլաճաղը վէճհ իլէ, լայիհայը մէզքիւրէտէ միւնտէրիճ օլան միւլահազաթըն պաշլըճալարը կէչէն լէրտէ աէա օլունան 15 միլեօն լիրա ըսթիգրազըն իթիգրազը խարիճիյէնին հասպէլ գայիտէ իւթիգրազը մէզքիւր հասըլաթընտան թէսվիյէսի լազըմ կէլէն 90 սէնէսինէ այիտ մուխասասաթը իւլասասի մէզքուրէտէ, իսթիգրազը խարիճիյէ միւրէթթէպասընա զամմ ու իլավէ օլունուպ, պաաէհու նէքիւնիւ մէսարիֆաթըն թէնզիլ օլունմուշ իսէ աէ, իշ պու զամմ ու թէնզիլէ հաճէթ կէօրիւնմէտիյինտէն, պունուն թայ ու իխրաճ օլունմասը, վէ ինհիսարի տուխան իտարէսինին թանզիմի մուամէլաթը աէֆաթէն միւմքին օլամամագ իհթիմալինէ նազարէն, տուխան վարիտաթը իչին, պէր վէճհի թախմին թէրքիմ օլունան մէպալիղտէն, ալէլ ուսուլ իհթիեաթ պիր 500 պին լիրա թէնզիլ իտիլմէսի, վէ խիւլասայի մէզքիւրէտէ կէօրիւնէն պիւտճէ աչըղընըն միգտարը 300 պու գատար պին լիրատան իպարէթ օլտուղու հալտէ, տուխան հասըլաթընտան պէր վէճհի մէշրուհ 500 պին լիրանըն թէնզիլի իլէ, 800 պու գատար պին լիրայա պալիղ օլաճաղընտան, իքմալը միւվազէնէ իչին, պաղըշ աէվայիրտէն պիր միլեօն լիրա գատար թասարրուֆաթ իճրասընա իպթիտար պույուրուլմասը, վէ պիր աէ աէյինի ղայրը մունթազամըն էմրը թէսվիյէսի պիր էսասը գավիյէ րապթ օլունմատըղճա, իտաէի իթիպարը մալի գապիլ օլամայաճաղընտա մէպնի, աէյինիւ մէզքիւրէնին, թէքասիթի մուայյէնէսի տախիլինտէ, թէտիյէսի զըմնընտա իճապ իտէն էսպապը թէէմինիյէնին տախի տիւշիւնիւլմէսի խուսուսլարընտան իպարէթ օլուպ, իշ պու միւլահազաթտան իսթիգրազը մէզքիւր մուխասսասաթընըն գայտ ու թէրքիմինտէն սարֆը նազար օլունմագ սուրէթի լէֆէն թագտիմի հուզուրու սամիի վէքեալէթպէնահիլէրի գըլընան պիւտճէ ճէտվէլինտէ իճրա օլունմուշ իսէ տէ, տիկէրլէրի հագգընտա, րէյ րէզինի իսապէթ րէհինի [?] աըֆանէլէրի հէրնէ վէճհ իլէ լահիգ, վէ սանիհ օլուր իսէ անա կէօրէ իֆայի միւգթէզասը պապընտա։

Ահմէտ Համտի

(Պագիսը սօնրա)

ԻԼԱՆ

Ամէրիգան մաղազասը Ղալաթա

Ամէրիգա մաղազասընըն միւհթէրէք օլտուղունտան տօլայը, րաղպէթլու ասսթլարը վէ միւշթէրիլէրինէ իգհարը թէէսսիւֆ իթտիքլէրինէ Ս. Մ. Մինասեան վէ գումբանիասը պէյանը թէշէքքիւր իթտիքտէն սօնրա, պու աէֆա մուվագգաթ սուրէթտէ, Եանըն մաղազա սօգաղընտա քէօշէտէ եէնի պիր մաղազա աչըլըպ իշէ պաշլանտըղը, վէ շիմտիլիք պիր խայլի էմթիա ճէլպ օլունտուղու կիպի, պիր թագըմ եէնի էմթիա վէ մալլէր տախի կէթիրթտիրիլմէք իւզրէ օլտուղու վէ աղ վագըթտա էվվէլքի կիպի մաղազասը միւքէմմէլ սուրէթտէ հէր նէվի էմթիա վէ էշեա պուլունաճաղը իլան օլունուր։

ԻԼԱՆ

1874 սէնէսի աւաֆրանկա տարիի իպթիտասընտա եէնի Ռումի մարթ իպթիտասընտէ եէնիտէն պէշինճի տէֆա օլարագ ղուրպանէլի տաիրէտէ գուրրասը քէշիտէ օլունաճագ Ռումէլի տէմիր եօլու թահվիլաթընըն հիսէյի իգրամիյէ պիլէթլէրի (բրօմէս) եօըմ պէհազ մէճիտիյէյէ սաթըլըր վէ զիհատէճէ ալընաճաղը հալտէ մըգտարընա կէօրէ մէզքիւր ֆիաթտան իգրամ օլունուր։

Քէզալիք մէզքիւր Ռումէլի տէմիր եօլընըն պիրինճի վէ իքինճի թէսավիւլիւ հիսսէլէր, վէ Պուքրէշ, Միլան վէ Ռոմանիանըն 85ինճի թէրթիպաթընըն պիլէթլէրինտէն վէ Լուրանըն սայիր մէնֆաաթլը պիլէթլէրի սաթըլըր վէ սաթըն ալընըր։

Կէրէք Ռումէլի տէմիր եօլու հիսսէլէրինին գուբօնլարը (ֆայիզ) վէ կէրէք սայիր գուբօնլար սաթըն ալընըր իսթանպօլ քէօբրիւ գարշըսու նումէրօ 75 մաղազասընտա։

Ղուկաս Երկանեան

(ՆԷՎԻՑԷ)

Բարիզտէ տուվարլարա եաբըշտըրըլան պիր իլաննամէտէ, մատամ մարէշալ Մագ-Մահօնըն ալըպ իլէմիշ օլտուղու 100 պին ֆրանքըն, Մօն տը Բիէթէ թասլի օլունան րէհինխանէտէ րէհին վիրիլմիշ օլան եաթագլարըն գուրթարըլմասընա թախսիս օլունաճաղը պիլտիրիլիպ, ֆէգարասը կիւնիւնտէն իթիպարէն, րէհինխանէտէն եաթագլարընը ալմալարը, պիր գաչ ֆրանք իսթիգրազ իթմէք իչին եաթագլարընը րէհին գօյմուշ օլան ֆամիլեալարա իխթար գըլընմըշ վէ կիւն

ագ եուզլէրճէ ֆամիլեալար կիրալ խաթադլարընը ալըշըլար տըր։

Բէհրին գօնմուշ օլան խաթադլարըն մըգտարը 14.800 գըթաեա պալիղ օլուպ, պունլարը ըէհրինտէն գուրթարմագ իչին 120—125 000 ֆրանք իգթիզա իթմէքտէ տիր։

—Ազատան պիրխինին, հէր պիր բիխանտան 10 ֆրանգ վիրկի ալընմասը գըՄըննա իթախյի թէքլիֆ, Ֆրանսա միլլէթ մէճլիսի թարաֆընտան րէտտ օլունմուշ տուր։

—Նոր ղազէթասընա օգունաւղունա նէզարէն, Րուսիա իմբէրաթօրու հազրէթլէրի, մայիս այընտա ինկիլթէրաեա օզիմէթ իտէճէք օլաւղունտան, պիր գաչ կիւն Պըրիւսէլտէ գալմաեա ակօզ վիրմիշ տիր։

—Թէաթրօ օեաունճուլարընտան մէշհուրէ Ատելինա Բօթթի, Ամէրիգատա 100 տէֆա թէաթրօ չըգմասընա չըգդըղ իճրայի սանաթ իթմէք իչին պուքէրէ պիր Ամէրիգա թէաթրօ իտարէսի իլէ գօնթրաթ իթմիշ տիր։ Մէզպուրէ, մէզքիւր 100 օեաուն իչին, պիր միլեօն 250 պին ֆրանգ ալաճագ տըրըն միւթէպէր տիրլօմաթլար, միւատէթը էօմրլէրինտէ օ գատար բարա գազանամազլար։

—1872 սէնէսինտէ Ավսթրիա մէմալիքինտէ պուլունան էշհիեէթ սանտըգլարընըն մըգտարը, 233 է պալիղ օլուպ, պունլարտա ճէման 400 միլեօն ֆիօրին թէսլիմ օլունմուշ տուր։

—Միւթէվէֆֆա Լուի Մէրթօնըն մաթի օլան Սօար ղազէթասընըն իմթիեազը պու տէֆա, 12 900 ֆըրանգա սաթըլմըշ տըր։

—Ամէրիգատա Ֆելատէլֆերմէն գուլէսի իւզէրինէ պէօյիւք պիր տիւրպիւն վազ իտիլմէսի, խալքի սէնէտէն պէրու թասավվուր օլունմագտա իտի։ Պու քէրէ Ամէրիգա ղազէթալարընտա օգունտուղունա նէզարէն, Սան Ֆըրանչիսգօ շէհրի էհալիսինտէն օլուպ, միլեօնլարճա սէրվէթէ սահիպ օլան Մ. Լիք նամ քէս, մէզքիւր տիւրպիւնիւն վազ օլունմասը իչին, 5 միլեօն ֆըրանգ իհսան իլէմիշ տիր։

—Րուսիա իմբէրաթօրունուն քէրիմէսի տիւշէս տ'Էտիմպուրկ Լոնտրատա վառըլ օլաուգտա, Ինկիլթէրա գապիթանը պահրիէսի, միւշօրիւնիլէյհաեէ, թապագլարտան պաշգա քըմաֆէյի էսէվ-թը ալթունտան խըրըմըզ ղանէթ կիւզէլ խիրմի աէօրթ քէչիլիք պիր սուֆրա թագըմը հէտիէէ իթմիշլէր։

Լոնտրաթը մէզքիւրէ իչինտէ, Թըրաբէզանըն օրթասընտա գօնուլմագ իւզրէ պիր աէ ալթուն չիչէքլիք օլուպ, մէզքիւր չիչէքլիկին պիր Թարաֆընտա րէսմ օլունան թաճըն ալթընտա, տիւշէս իլէ գէվճէսինին իզտիվաճը թարիխի, վէ պիր թարաֆընտա տախի տիւշէս տ'Էտիմպուրկա պահրիէ գապութանը թարաֆընտան աճիզանէ թագտիմ օլունմուշտուր իպարէսի գազըլը իմիշ։

ԻՄ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1

Ռիգի-կուլմական լեռնային երկաթուղին Զուիցցերիայում։

Անցեալ տարի ամառը վերադառնալով Ֆրանսիայից Զուիցցերիայի վերայով, մենք ուրախալի դիպուած ունեցանք մանգալու նոր և երևելի Ռիգի-կուլմական լեռնային երկաթուղով։ Այդ երկաթուղու նմանը մինչև այժմ չէ եղած Եւրոպայում։ Դա երևելի է իւր արհեստագիտական ձեռնարկութեան համարձակութեամբ, որ շատ յաջող և ձեռնտու կերպով իրագործուած է այդ տեղ։

Մենք կարծում ենք, որ անհետաքրքրելի չի լինիլ, եթէ մեր բոլոր տեսածների մասին տեղեկութիւն հաղորդենք ընթերցողներին։

Մեր Կովկասը իւր բնութեամբ ունի մեծ նմանութիւն Զուիցցերիայի հետ․ ուստի և նորա զանազան մարդաբնակ տեղերը, որոնք բաժանուած են միմեանցից բարձր լեռներով, միմեանց հետ կապելու համար, հաւանական է, որ հարկաւոր լինի ապագայումը ընտրել լեռնային երկաթուղու այդ ձևը, որ աւելի արժան է նստում և հեշտ իրագործվում։

Ցանկալով անպատճառ տեսնելու այդ երևելի նոր լեռնային երկաթուղին և նորանից մօտիկ լինելով՝ մենք օգոստոս ամսի սկզբումը գնացինք Լիւցերն քաղաքը։ Ճանապարհին մեզ հանդիպեց երկաթուղու մի մեծ գնացք, որ գալիս էր Լիւցերնից։ Նորա կառքերը լիքն էին Զուիցցերիայի զանազան հասարակութեանց անդամներով։ Դոքա հագած էին պարզ և մաքուր սև ըղգեստներ և կրում էին իւրեանց կուրծքերի վերայ գունաւոր նշաններ։ Դոքա էին պատուաւոր դերդաստանների հայրեր, որք միշտ անձնատուր են աշխատութեան և մի և նոյն ժամանակ պաշտպան են կանգնած ազատութեան համար։ Եւ ահա այս անգամ նոքա կարդալով լրագրերում մի լուր, թէ գալու է Զուիցցերիա մի թանգագին հիւր, որ հաչակված էր ամբողջ Եւրոպայում իւր անմոռանալի ազնիւ գործերով, իւրեանց ազատ կամքով թողել էին իւրեանց գործերը և պարապմունքը, թողել էին իւրեանց ընտանիքը և շտապել էին ժողովվելու Լիւցերն քաղաքը Զուիցցերիայի զանազան կանտոններից, որ ուրախութեամբ ընդունեն Ֆրանսիայի ազատութեան երևելի պաշտպան Տիերին։

Սա երկու օրով եկել էր Լիւցերն Ռիգի-կուլմական երկաթուղին տեսնելու համար։ Այժմ այդ հասարակութիւնները վերադառնում էին իւրեանց տեղերը գոհ, զըւարթ դէմքով, միասին երգելով զանազան երգեր երաժշտութեան ներդաշնակութեամբ։ Լիւցերնի հիւրանոցները մինչև այն աստիճան լցուած էին օտարական ճանապարհորդներով, որ մենք հազիւ կարողացանք մի սենեակ գտնել մեզ համար։ Նոյն երեկոյ մենք շտապեցինք հարկաւոր տեղեկութիւններ հաւաքելու Ռիգի-կուլմական երկաթուղուն այցելութիւն անելու համար։

Միւս օրը առաւօտեան մենք շոգենաւ նստեցանք և նաւելով ահագին լճի վերայ, որ կոչվում է Չորս կանտոնի Լիճ («Ֆիրվալդշտէտեա») Շոգենաւը բոլորովին լի էր զանազան ազգութեանց և լեզուի պատկանող ճանապարհորդներով, որոնց թիւը հասնում էր 200 ի։ Ամենից աւելի կանայք էին։ Ճանապարհորդները ըստ մեծի մասին էին Անգլիայից։ Այնտեղ կային նոյնպէս Ամերիկայից, Գերմանիայից, Իսպանիայից, Ֆրանսիայից և Իտալիայից։ Հաւանական է, որ լինէին և Ռուսաստանից, թէպէտ շատ դժուար էր նոցա ճանաչել, որովհետև Ռուսաստանցի ճանապարհորդները արտասահմանում, ըստ հին սովորութեան, մինչև այժմ հրաժարվում են խօսելու իւրեանց մէջ մայրենի լեզուով և աշխատում են ցոյց տալ իւրեանց իբրև Ֆրանսիացի։

Մեր նաւագնացութեան բոլոր ժամանակը ամենի ուշադրութիւնը դարձրած էր Չորս կանտոնի լճը շրջապատող բնութեան գեղեցկութեանց վերայ, որ երբեմն երևում էին իբրև գեղեցիկ ժայռեր կարկառած լճի վերայ և երբեմն իբրև բարձրաբերձ անտառով ծածկած լեառներ, որոնց բաց գագաթների վերայ գտանվում էին գիւղեր։ Լճի այս գեղեցկագիր ափերումը այստեղ ու այնտեղ դղյակապարտաքուածութեանց վերայ շինած էին Զվիցցերիական ձևով ամարանոցներ և հիւրանոցներ, ուր բնակում էին թէ օտար ընտանիքներ և թէ բնիկներ Լիւցերն քաղաքից։ Ցերեկի մենք նախանձում էինք նայելով շուքեղութեամբ այս ամարանոցների բնակիչների վերայ, որք անցուցանում էին ամառը անվրդով անդորրութեամբ վայրենի բնութեան մէջ վճիտ և կապուտակոյն լճի ափերում։ Ամառը այս տեղերում ծնողները պարապում են իւրեանց որդւոց կրթութեամբ, իսկ ազատ ժամանակը անում են երկար ճանապարհորդութիւնք, բարձրանում են լեառները, ճանապարհորդում են ձիով, նաւակներով, լողում են․ մի խօսքով գտնում են ամենատեսակ բաւականութիւնք։ Այսպէս երեքիանց մէջ զարթում է սէր դէպ ի բնութիւնը և ընտելանում են նոքա գիւղական կեանքին։ Հետաքրքրելի էր նկատել շոգենաւի մէջ եղած ընկերութեան գործունէութիւնն էլ․ ոմանք անհամբերութեամբ սկսան նկարել իրանց հաճոյ երեւացած ծովեզրեայ աւանները, ոմանք գրպանից հանելով Բեդեկերի կամ Բեռլէպշի ուղեցոյց գիրքը կարդում էին շտապով իրանց անցած տեղերի նկարագրութիւնը և այլք վերջապէս բաց անելով Զվիցցերիայի աշխարհագրական քարտէսը գտնում էին հեռաւոր լեռների անունները և գրում էին իւրեանց նկատողութիւնները յիշատակարաններում։

Վերջապէս ժամ ու կէս մեր ախորժ նաւարկութիւնից յետոյ՝ շոգենաւը կանգնեց Վիտցնաու գիւղի նաւահանգստում։ Այստեղ շոգենաւից դուրս եկաւ ճանապարհորդների մեծ մասը։ Մի քանի րոպէից յետոյ շոգենաւը մնացած ճանապարհորդներով շարունակեց իւր ընթացքը լճի վերայ Վիտցնաուն, որ գտանվում է լճի ափում, Ռիգի-կուլմական բարձր լերան ստորոտում։

Այս գիւղը մինչև այժմ մոռացութեան էր տուած, իսկ այժմ շատ մեծ նշանակութիւն է ստացել եւրոպական ճանապարհորդների աչքում, որովհետև այդ տեղից մի քանի քայլ հեռու սկսվում է նոր հռչակաւոր լեռնային երկաթուղին։ Հէնց որ մենք հասանք Վիտցնաու գիւղը, խակոյն սկսեց փչել խոնաւ քամի և եկաւ յորդ անձրև, բայց չը նայելով վատ եղանակին՝ տղամարդկերանց և կանանց մեծ մասը, նա մանաւանդ Անգլիացիք իւրեանց համար տոմսակներ առան և նստան պատրաստ կանգնած երկու կառքերի մէջ։

Մենք վախեցած լինելով մեր Սուրամի ել և էջից հաւատ չընծայեցինք և Ռիգի-կուլմիլեռնային երկաթուղու ամրութեանը։ Մենք չէինք կարողանում հաւատալ, որ սաստիկ անձրևի ժամանակը կարելի լինի առանց վտանգի ենթարկուելու բարձրանալ երկաթուղիով այդպիսի սարսափելի բարձրութեան վերայ։ Մի քանի րոպէ մենք երկմտեցանք։ Այդ երկաթուղու գնալու հետաքրքրութիւնը և վտանգի ենթարկուելու երկիւղը պատերազմում էին մեր մէջ։ Բայց մտաբերելով Սուրամի բարձրութիւնք մեր երկիւղը յաղթեց և մենք վճռեցինք գնալ։

Երկաթուղու կառքերը շարժուեցան, բարձրացան սաստիկ զառիվերի վերայ և մի րոպէում ծածկուեցան փոքրիկ անտառի ետևում։ Պէտք է խոստովանիլ, որ մենք այդ րոպէին սկսեցինք ամաչել մեր երկչոտութեան, մեր անվստահութեան համար, մանաւանդ երբ տեսանք այնքան գեղեցիկ և համարձակ ջահիլ ճանապարհորդ Անգլիուհիներին, որոնք ուրախ ու զուարթ ճանապարհ ընկան, բայց արդէն ուշ էր։

Սակայն մենք ինչ մեղաւոր էինք։ Կարելի՞ էր արդեօ՞ք մեզ նախատել, երբ մեզանում փոթի-թիֆլիսեան երկաթուղին շինող ինժիներները, չը կարողանալով լաւ շինել երկաթուղին, ամեն անգամ ահի և դողի մէջ են ձգում մեր ճանապարհորդներին, մինչև որ գնացքը յաջող կերպով չանցնի Սուրամի ելևէջի վերայով։ Այնուհետև ապահով ճանապարհորդները ուղղում են առ Աստուած իւրեանց շնորհակալիքը, որ մնացին ողջ և առողջ․․․։

Մեզ մնում էր միայն սպասել երկաթուղու հետևեալ գնացքին։ Որպէս զի փարատենք ամենայն կասկածանք այդ երկաթուղու անվտանգաւորութեան մասին, մենք սկսեցինք զանազան հարց ու փորձ անել երկաթուղու ինժեների գլխաւոր կառավարչից։ Նա մեզ հաւատացրեց, որ այդ երկաթուղին այնքան ամուր և յարմար շինած է, որ ոչ խոնաւութիւնը, ոչ անձրևը չեն կարող վնաս պատճառել շոգեկառքերի գնացքներին։

Քառորդ ժամից յետոյ անձրևը դադարեց, ամպերը ցրուեցան։ Արեգակը առաջուայ պէս սկսեց լուսաւորել և տաքացնել։ Մենք սկսեցինք հետաքրքրաբար դննել ամեն բան, ինչ որ վերաբերում էր այդ երևելի արհեստական համարձակ ձեռնարկութեանը։ Իջևանը շինած էր հասարակ, փոքրիկ դիրքով Զուիցերական ճաշակով և նորա ետևի կողմիցը իսկոյն սկսվում էր երկաթուղին։ Նա միւս սովորական երկաթուղիներիցը զանազանվում է նորանով, որ երկու երկաթեայ գծերի մէջ դոցա զուգահեռական ձգում էին դարձեալ երկու երկաթեայ գծեր միմեանց շատ մօտիկ դըրած։ Այդ միջին երկու գծերը միաւորուած էին փոքրիկ միջանկեալ երկաթեայ ձողերով, հաւասար և մօտ հեռաւորութեամբ միմեանցից։ Փայտեայ գերանների ծայրերը, որոնց վերայ բևեռներով ամրացրած են երկաթեայ գծերը, ազատ չէին ինչպէս լինում են սովորական երկաթուղիներում, այլ միացրած էին միմեանց հետ երկու կողմից քառանկիւնի գերաններով։ Այդ գերաններով կապվում էր դրսի շըրջանակը, որ ձգվում էր բոլոր երկաթուղու երկայնութեամբ երկաթեայ գծերին զուգահեռական Վիցնաու գիւղից սկսած մինչև կուլմը։ Այդ փայտեայ շրջանակները շինած են նորա համար, որ երկաթեայ գծերին տան կայունութիւն և ճանապարհին ամրութիւն և հաստատութիւն։ Առանց այդ նախազգուշութիւնների անկարելի կը լինէր երկաթուղի շինել այդպիսի սաստիկ զարի վեր տեղում, մանաւանդ որ դա շինած է այնպիսի փուխր հողի վերայ, որ կազմվել է լերան աւերմունքից։

Լեռնային շոգեշարժ մեքենան բոլորովին ուրիշ ձևի է շինած։ Նորանում իրագործած է ժամանակակից գիտերի ամենանշանաւորներից մինը, այսինքն մեքենայի կաթսան դրած է գրեթէ ուղղահայեաց այն նպատակով, որ սարը բարձրանալու ժամանակը ջրի մակերևոյթը կաթսայի ամեն մասներում միշտ լինի միևնոյն բարձրութեան վերայ։ Այդ բանը ի հարկէ անըմբռնելի կը լինէր այն ժամանակ, երբ լեռնային երկաթուղու համար շինէին սովորական շոգեշարժ մեքենայ հորիզոնական կաթսայով։ Նորան կից շինած է և տաղտակամած՝ բեռների համար։ Լեռնային շոգեշարժ մեքենան սովորականի նման չէ դրած չորս անիւների վերայ, այլ վեց անիւների․ դոցանից երկուսը ատամնաւոր են և անդ․այրած են իւրաքանչիւր երկու սովորական անիւների առանցքների մէջ տեղը։]

Երկու ատամնաւոր անիւների այդպիսի հասարակ գործադրութիւնը վճռեց լեռնային երկաթուղու իրագործման հարցը։ Մեքենայի միջին անիւների ատամները հագնուելով երկու ներսի երկաթեայ գծերի ատամների մէջ և անցանելով դոցա վերայով շարժում են երկաթուղու գնացքը։

Շոգեկառքը սովորականի պէս քառանկիւնի է, թէպէտ նոցա մէջ ևս նկատվում են մի քանի առանձնութիւններ։ Օրինակ ապակիների շրջանակները գտնվում են միայն կառքի ետևի և առաջի կողմերումը․ իսկ կողքերը բոլորովին բաց են․ միայն կառքի առաստաղում, որ պահպանվում է երկաթեայ բարակ նեցուկներով, շինած են վարագոյրներ, որոնք վատ եղանակին շատ հեշտութեամբ վայր են թողնվում ներսի կողմից հասարակ մեքենայով։ Կառքերի այդ տեսակ շինութիւնը միջոց է տալի ճանապարհորդներին գնալու ժամանակ ազատ դիտել և զուարճանալ Ալպեան բնութեան գեղեցիկ տեսարաններով։ Շատ գործնական ձևով շինած են նոյնպէս նստարանները։ Նոքա դարսած են կառքի ամբողջ լայնութեամբ։ Նոցա մէջքերը բաւականին յետ են թեքուած․ իսկ նստելու տեղերը առաջի կողմից բարձր են, իսկ յետի կողմից ցածր։ Նստարանների այդպիսի գործնական շինութեան պատճառը նստողները միշտ գտնվում են հորիզոնական դրութեան մէջ չը նայելով, որ կառքը անդադար բարձրանում է շատ սաստիկ զարիվերի վերայ։ Իւրաքանչիւր կառքում կայ 9 նստարան, որոնց ամեն մինը ունի 6 նըստելու տեղ։ Նշանակում է մի կառքումը կայ ընդ ամենը 54 տեղ, որոնք միայն մի կարգի են։

(Մեղու Հայաստանի)

(Մնացեալը վաղը)

ՍԱՀԻՊ Պ.ԱՋԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթատա Բէնլիճէմելիք բազարընտա Ն. 41 իպտի խանէնտա